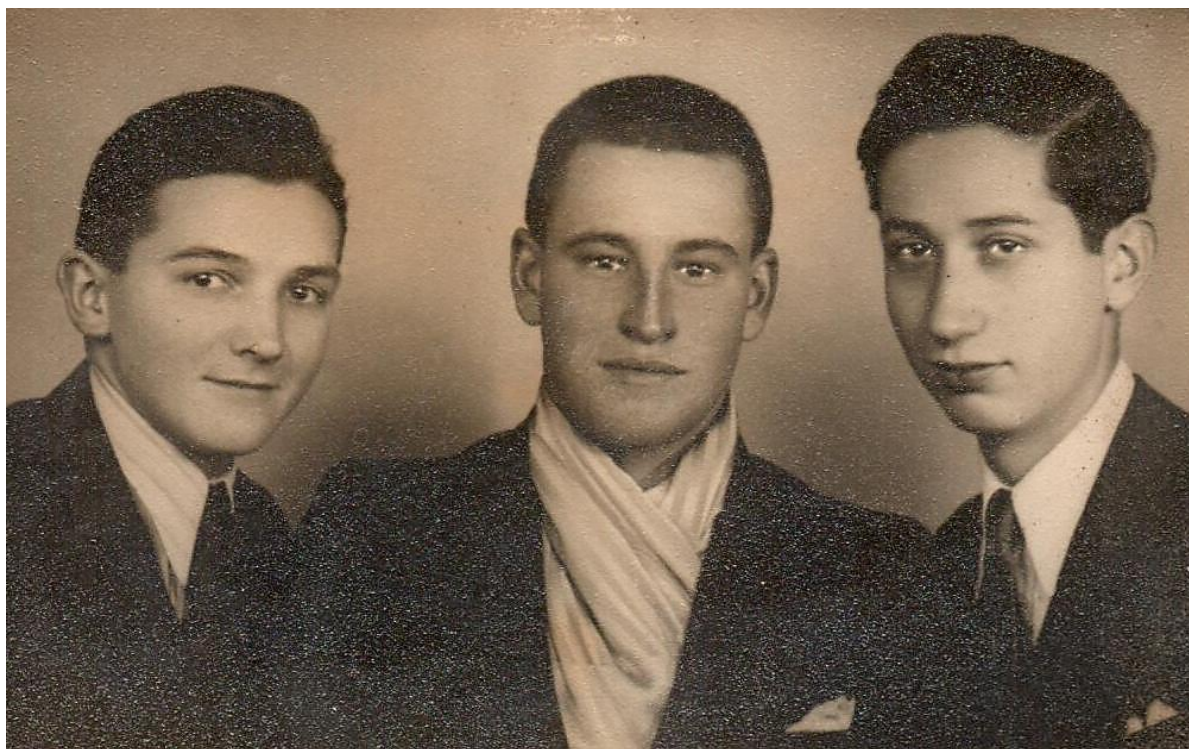

Fényképalbum

Az interjúalany neve:	Fülöp G. Dénesné Suba Ilona
A fénykép címe:	Édesapám családja
A fénykép készítésének helye:	Geges
A fénykép készítésének éve:	1908 körül
Kulcsfigura:	Nagy Domokos

A képen apai nagymamám, Nagy Eliza [*jobbról a második*], az ő testvérei és a dédszüleim, Nagy Sándor és Simonfi Juliánna láthatóak. Nagymamámat, sőt dédmamámat is ismertem. Annál kevésbé Domokos bátyámat [*balról az első*]. Ő 1929-ben Kanadába emigrált, és soha többé haza nem jött. Nem is volt már lehetősége sem, hiszen a kollektivizálás nehéz éveiben veszélyes volt még a levelezés is. Bár eleinte még küldött néhány levelet és benne néhány képet, a nehezebb időben aztán ezek is elmaradtak. Annyit tudunk róla, hogy eleinte vadlovakkal foglalkozott, szelídítették azokat, utóbb aztán a helyi vasúti hálózat kiépítésénél dolgozott. Elevenen él még ma is bennem, hogy mielőtt elment, megvásárolt egy nagy birtokot a családuknak hitelben, amit aztán a szüleimnek kellett törlesztgetni, s már vadkomunizmus volt, amikor vittem az utolsó részleteket a földekért, amit egyébként már rég elvettek tőlünk.

Az interjúalany neve:

Fülöp G. Dénesné Suba Ilona

A fénykép címe:

Ifjú édesapám unokatestvéreivel

A fénykép készítésének helye:

Budapest

A fénykép készítésének éve:

1940 körül

A képen:

Nagy Béla, Suba Endre, Nagy Árpád

Édesapám [*középen*] és két unokatestvére Budapesten töltött néhány napot, többek között szilveszter napját és éjjelét is. Akkor készült ez a kép. Mint ez a kép is hűen ábrázolja, szoros kapcsolat élt a családukban és a rokonságunkban. Igazi szeretet és őszinte kapcsolat volt az unokatestvérek között is, hiszen akkoriban nagyon tartották – tartottuk – a rokonságot. Sajnos mára már elhalványult a szeretet és a ragaszkodás tüze, de azért még felcsiholható. Édesapám véleménye, személyisége már fiatalkorában meghatározóvá vált a közösségben és mindig arra igyekezett, hogy hite, tartása, embersége ne sérüljön a változásokban. Becsületes, kitartó, példás ember volt és ebben a szellemiségben igyekezett minket is nevelni.

Édesapámnak volt egy szerény vagyona – úgy is mondhatnám, hogy a családban ő volt a vagyonos, a birtokos –, abban volt erdő, legelő, volt kaszáló, szőlő, gyümölcsös. Ennek egy részét már az első román időben elvették, úgyhogy a kollektivizálás idején már csak 46 hektár körül volt a birtok. Azt kettéosztották, amikor nagyanyám és édesapám is belépett a kollektívbe, mert ha nem tették volna, akkor nem is tudom, milyen kategóriába estek volna. Így is kuláknak számítottak, ami szörnyű dolog volt a család számára.

Az interjúalany neve:	Fülöp G. Dénesné Suba Ilona
A fénykép címe:	Édesapám, Suba Endre
A fénykép készítésének helye:	Geges
A fénykép készítésének éve:	1983

Édesapámról készült utolsó fénykép. Egy évre rá, szinte teljesen vakon halt meg, egészen fiatalon. Mindig úgy emlékszem rá – nemcsak én, hanem mindenki Gegesen –, mint egy határozott, őszinte, derekas, karakán, becsületes, szavatartó emberre. A közösségben vélemény- és hozzáállás formáló volt a szava és tette.

Volt egy kisebb öröksége, amit többszörösen is megdézsmált a román állam. Szenvednie is kellett mindezért, s talán bele is tört ebbe a küzdelembe. Egy éjszaka csak úgy, teljesen alaptalanul elvitték, és megjárta a hadak útját. Elvitték Moineştre, és később Comăneşten töltött vagy hat hónapot. Akkor vették el mindenünket. Közben aratás jött, és emlékszem, én szedtem össze a faluban a rokonokat meg az ismerősöket, hogy jöjjenek segíteni a búzát learatni. Olyanok is jöttek, akiket nem hívtunk, és két nap alatt learatták a búzáinkat, aztán kévébe kötve meg szakaszba rakva kicsépezték az utolsó fuvintásig.

Nagyon nagy dolog volt az életünkben, amikor édesapám hat hónap múlva végre hazakerült. Akkor az volt a nagy csodám, és utólag belegondolva is megható, hogy mekkora szülőföld iránti hűség kellett ahhoz, hogy mindent elvittek, semmit nem hagytak a hambárban, és ősszel mégis ment és szántott-vetett. Bibliai, isteni rendelés szerint éltek: hogy nem lehet a földet ott hagyni, nem lehet nem megművelni, az véték volna.

Az interjúalany neve:	Fülöp G. Dénesné Suba Ilona
A fénykép címe:	Édesanyám hárászkendőben
A fénykép készítésének helye:	Marosvásárhely
A fénykép készítésének éve:	1942 körül
A képen:	Nagy Erzsébet [balra], Somodi Vilma

Édesanyám, Nagy Erzsébet 16-17 éves ezen a képen. Marosvásárhelyen szolgált akkoriban. Kevés lehetősége volt akkor egy vidéki lánynak: sokat segíthetett a házi és mezei munkában, vagy akár férjhez is mehetett fiatal korban. Többen szolgálni mentek nagyvárosi urakhoz, mint édesanyám is. Ő kilencéves volt, amikor elment szolgálni. Előbb Szovátára, majd onnan Marosvásárhelyre ment. Itt a Posta főnökénél kapott munkát, aki utóbb a helyi Hangyász-diploma [*a Hangya Szövetkezet kereskedelmi iskolájának végzettsége*] megszerzésében is ösztönözte, segítette és támogatta. Így készítette elő Isten a nehezebb éveket életünkben. Hiszen ha az a diploma nem lett volna, ha nem sikerült volna azt akkor megszerezni, talán nem élte volna túl a családunk a kommunizmus nehézségeit. Itt éppen hárászkendőben szerepel, amikor Marosvásárhelyen volt.

Az interjúalany neve:	Fülöp G. Dénesné Suba Ilona
A fénykép címe:	Édesanyám
A fénykép készítésének helye:	Marosvásárhely
A fénykép készítésének éve:	1944

Édesanyám nagyon sokat mesélt nekünk, gyermekeknek. Volt mindig ízessége szavainak, mi pedig csak szívtuk magunkba azokat. Mindig felhívta figyelmünket a minket körülvevő világ zajlására és eseményeire, igyekezett építeni bennünk a hitet, de érzékenységet táplált a társadalmi, szociális gondokkal szemben is. Sokszor szinte csodamód tudott a semmiből ételt készíteni, és akkor, amikor a legnehezebb volt a sorsunk, belső hitből fakadó derűvel tudott helytállni. Valamilyen szinten példaképem is ő.

A fentebbi kép még Marosvásárhelyen készült, azt hiszem akkor, amikor a Hangyász iskolát befejezte, és készült haza menni Gagesbe. Ezt követte a házasság, s majd a közös élet.

Az interjúalany neve:	Fülöp G. Dénesné Suba Ilona
A fénykép címe:	A testvérem és én
A fénykép készítésének helye:	Geges
A fénykép készítésének éve:	1952 karácsonyán
A képen:	Suba Ilona és Suba Domokos

Bátyámmal jó testvérek voltunk, szerettük egymást. Ragaszkodtunk egymáshoz, nemcsak gyermekkorunkban, hanem később is, szüleink halála után is. Ő más személyiség, mint én, mégis az otthonról hozott lelki-szellemi csomag őt is igen meghatározta. Mivel gazdálkodó családból, paraszti világból származunk, ő valahogy ezt a vonalat vitte tovább, és a tanulmányai, munkája, élete során ebben tevékenykedett, mert állatorvos lett. Mi a férjemmel igyekeztünk lelkeket menteni és közelebb vinni Istenhez. Szeretben éljük meg a találkozásokat, imádkozunk egymásért és örvendezve vagyunk együtt. A gyermekei és unokái hasonló jó kapcsolatban vannak az én csemetéimmel. Örvendünk is ennek, hogy ők összetartanak. Már a kommunizmus dúlt, amikor ez a kép elkészült, hiszen '52 karácsonya volt. Gyermeki öröm, mosoly és feltétlen szeretet volt akkor bennünk.

Az interjúalany neve:	Fülöp G. Dénesné Suba Ilona
A fénykép címe:	Házasságkötésünk
A fénykép készítésének helye:	Geges
A fénykép készítésének éve:	1966. augusztus 25.
Kulcsfigurák:	Fülöp G. Dénes és Suba Ilona

Népi esküvőt rendeztünk, meghívtuk az egész falut. Egy darabig mentünk a névsorokkal házról-házra, hogy na, kit hívjunk meg. Igen ám, de olyan sok név volt azon a listán, hogy inkább azt mondtuk, hogy meghívjuk az egész falut. Nem baj, ha rokon, ha nem rokon, aki akar, eljöhet az esküvőnkre, és mi megvendégljük.

Az esküvő szép volt. Sátorban voltunk, mert az udvart lesátoroztuk egészen, a szülőházam udvarát, és oda ültettük le a vendégeket. Nagy esküvő volt, sok lelkipásztor vendégünk volt. Tudom, hogy jelen volt a medgyesi pap is, ő fogadásból megivott egyedül egy veder bort. Cseh Zsolt esketett minket, aki erdőszentgyörgyi lelkész volt, s valamikor sófalvi lelkészként szolgált. Amikor elővezettek, sírtam – mert búcsúztam a szülőházamtól –, s akkor odajött egy öregasszony, és azt mondta: „Ne sírj lelkem, mert úgy oda vénülsz.” Úgyhogy teljesen megvigasztalódtam. A menyasszonyi ruhámat később az unokáim hordták el, elszínészkedték, mert néha odaadtam nekik; élvezték nagyon.

Az interjúalany neve:	Fülöp G. Dénesné Suba Ilona
A fénykép címe:	A férjem ősei
A fénykép készítésének helye:	Alsósófalva
A fénykép készítésének éve:	1935 körül
A képen <i>(balról jobbra)</i> :	Fülöp G. Ilona, Fülöp G. Dénes, Fülöp G. Dénesné Kacsó Lenke és Fülöp G. Erzsébet

A képen látható egyetlen férfi a férjem édesapja, mellette állnak az ő testvérei, és az asztal mellett ül az édesanyjuk, a férjem nagymama. Családi ünnep lehetett, amikor a kép készült, de már hiányzott a képről a férjem nagypapa, aki nagyon korán meghalt. Éppen a képen látható nagymama miatt nevezték őket szülőfalujában „Lenke Dénesékné”, mert a további Fülöp családoktól az ő keresztnéve nyomán tudták megkülönböztetni őket. Egyszerű család voltak, sok munkásember, de becsületes polgár származott közülük. Egyszerűségük, szorgalmuk, hitük tette őket mégis mássá.

Az interjúalany neve:	Fülöp G. Dénesné Suba Ilona
A fénykép címe:	Apósom, id. Fülöp G. Dénes
A fénykép készítésének helye:	Alsósófalva
A fénykép készítésének éve:	1977

Apósoméék, akárcsak az én családom is, egyszerű paraszti világból származtak. Alsósófalván élt a család, és főként a mezőgazdaságból éltek. Mindezek ellenére lekipásztor gyermekeket neveltek. Férjemnek három testvére volt: Ilona – ő nagyon korán meghalt –, Mariska és Sándor. Sándor öccse 16 évvel volt fiatalabb, mint a férjem, és ő is lekipásztorként szolgált. Felsőboldogfalván volt lelkész; már nyugdíjba vonult, és Székelykeresztúr mellett él.

Bár Dénes meghurcolása nagyon megviselte őket, mégis apósom valahogy fel tudott állni, tovább tudott lépni. Hogy belül mit érzett, azt én nem tudom, nem tudhatom.

Az interjúalany neve:

Fülöp G. Dénesné Suba Ilona

A fénykép címe:

Anyósom, Fülöp G. Dénesné sz. Bíró Mária

A fénykép készítésének helye:

Alsósófalva

A fénykép készítésének éve:

1984-'85

Az alsósófalvi szülői házban, a szép szobában egy festmény látható. Anyósomról készült idősödő korában. Az erről készült fénykép látható itt. Sajátságos története van a festménynek. Anyósom a fia, Dénes meghurcolásába teljesen belebetegedett. Bár Dénes kiszabadult, szolgálni is tudott, családot is alapított, mégis anyósom rettegésben, félelemben élt. A férjem festő barátai közül egyik éppen őt festette meg a képén, amin hűen látszik lelkiállapota, és annak fizikai nyomai.

Az interjúalany neve:

Fülöp G. Dénesné Suba Ilona

A fénykép címe:

Esküvő a nehéz időkben

A fénykép készítésének helye:

Alsósófalva

A fénykép készítésének éve:

1962

Kulcsfigurák:

**id. Fülöp G. Dénes, Fülöp G. Mariska, Ráduly Géza,
Fülöp G. Dénesné Bíró Mária, Fülöp G. Sándor**

Azt hiszem, ez az egyetlen kép Dénes családjáról. Sajnos ezen a képen Dénes éppen nincs jelen, hiszen a börtönben van. Dénes testvérenek, Mariskának az esküvői képe. Ez volt az akkori ünneplő násznép. A fiatal pár két oldalán ül apósom és anyósom. Látszik, hogy anyósom belebetegedett a fiának a meghurcolásába. Gyászruha volt rajta most is, s bármennyire is örömnapp volt, az öröm sokkal nagyobb volt szívükben. Éppen Dénes börtönléte miatt elmaradt a vígasság.

Ezen a képen látható Dénes öccse is *[jobbszélen áll]*, aki később teológiai tanulmányokat folytatott, és lelkipásztorként szolgált.

Az interjúalany neve:

Fülöp G. Dénesné Suba Ilona

A fénykép címe:

Gegesi konfirmáció

A fénykép készítésének helye:

Geges

A fénykép készítésének éve:

1964

Kulcsfigura:

Fülöp G. Dénes [alsó sorban középen]

Hosszú évekig, akár több mint egy évtizedig is nem volt konfirmáció a falumban. Jöttek-mentek a lelkészek, nem volt biztonságérzet, nem volt már remény s talán még hit sem az emberek szívében. Egyik pap futballozott, a másik idős volt, a harmadik éppen az esperes keresztyermeké volt... ezért az egyházi élet hanyatlani kezdett, sőt egyre mélyebbre süllyedt.

A férjem, Dénes, amikor a gyülekezetbe érkezett, ezzel a helyzettel, apátiával szembesült. Nehezen nyitottak felé is a hívek, sőt eleinte sokkal távolságtartóbbak, visszahúzódóbbak voltak. Egyik első szolgálata férjemnek a gyülekezet összegyűjtésében a konfirmandusok felkészítése, a konfirmációtól elmaradt fiatalok megkeresése és hívogatása volt. Ezért történt, hogy az első évben sok fiatal tett bizonyosságot hitéről. Több generáció együtt konfirmált és lépte meg ezt az első igen fontos lépést.

Az interjúalany neve:

Fülöp G. Dénesné Suba Ilona

A fénykép címe:

A falu népe istentisztelet után 1.

A fénykép készítésének helye:

Geges

A fénykép készítésének éve:

1964

Gegesben abban az időben népes gyülekezet és faluközösség volt. Sokan dolgoztak, éltek otthon, és merték vállalni a nehezebb sorsot. Sok keresztelés, konfirmáció és gyülekezeti életet megerősítő szolgálat volt. Sajnálatos módon ma egyetlen képre elférne a falu összes lakója. Nagyon lecsökkent a létszám. Akkor még hétszáz ember volt a faluban, míg ma kétszázat érik el éppen.

Az interjúalany neve:

Fülöp G. Dénesné Suba Ilona

A fénykép címe:

A falu népe istentisztelet után 2.

A fénykép készítésének helye:

Geges

A fénykép készítésének éve:

1964

Az egykori gegesi gyülekezetről készült második felvételen jeles ünnep lehetett hiszen sokan együtt vagyunk . Fontosak voltak az ilyen közösségépítő alkalmak, amikor az egész gyülekezet részese lehetett egy lelki-közösségi-hitbeli élménynek. Mindig ezt tette Dénes, igyekezett összefogni, bevonni, hívogatni mindenkit. S első feladata, bárhol is szolgáltunk, ez volt: összekovácsolni a közösséget. Ebben sok áldást és próbát adott is Isten. Nem volt könnyű az emberekkel dolgozni, de kellő bölcsességgel, hittel és alázattal lehetett. Milyen szép is, amikor így látom a gyülekezetet...

Az interjúalany neve:

Fülöp G. Dénesné Suba Ilona

A fénykép címe:

Játszó gyermekeim

A fénykép készítésének helye:

Hármasfalu

A fénykép készítésének éve:

1976 nyara

A képen:

Ifj. Fülöp G. Dénes és Fülöp. G. András

Bár valamennyi gyermekem hangszeren játszani is megtanult, ezen a képen mégis a hármásfalusi szolgálati éveink egyik legmarkánsabb témája öröklődik meg. Gyermekeink itt igazi gyermekek tudtak lenni, játszani volt lehetőségük. A parókia udvara és kertje igazi paradicsomot biztosított mindezekre gyermekeinknek. Sajátos állomása volt ez az életünknek: szinte a legmegpróbálóbban itt kellett fizikailag is dolgoznunk, de gyermekeink nagyon szerették a tágas teret, a zöld oázist és a lehetőséget a felszabadulásra, játékra.

Az interjúalany neve:

Fülöp G. Dénesné Suba Ilona

A fénykép címe:

Asztali beszélgetések Antal Gusztávval

A fénykép készítésének helye:

Szászrégen

A fénykép készítésének éve:

1978

A képen *(balról)*:

Fülöp G. Zsuzsa, Antal Gusztáv, Fülöp G. András

Konfirmációi ebédre voltunk hivatalosak, mint lelkipásztor család. Ilyen alkalmakkor a gyülekezet megtisztelte volt lelkipásztorát is, Antal Gusztávot, aki velünk egy udvaron élt, segített a szolgálatban és szívesen beszélgetett velünk. Éppen egy ebéd utáni asztali beszélgetés szépségét, hangulatát és személyességét örökíti meg ez a kép. A vendéglátónk neve már nem jut eszembe, de az idős tiszteletes mellett fiaim is ott vannak. Ők is szívesen hallgatták az idősödő lelkipásztor szavait. Sőt mi is gyakran megkérdeztük, meghallgattuk, megfontoltuk azokat. Istennek hála, a szászrégeni szolgálati időnkben végig elkísért és jelen volt Antal Gusztáv, sőt sok jó tanáccsal ellátott, amikor a vártemplomi gyülekezet meghívott.

Az interjúalany neve:	Fülöp G. Dénesné Suba Iлона
A fénykép címe:	Szászrégeni vallásórások - konfirmandusok
A fénykép készítésének helye:	Szászrégen
A fénykép készítésének éve:	1982
Kulcsfigura:	Fülöp G. Dénes

Szolgálati elvünk híven ábrázolódik ki ezen a képen. A '80-as évek elejéből származó kép arról tanúskodik, hogy a gyermek és ifjúsági munkát nagyon komolyan vettük. Bárhol is szolgáltunk, igyekeztünk azonnal a gyerekekkel és az ifjúsággal a munkát megszervezni. Így tettük ezt Szászrégenben is. A képen látható a konfirmandusok és vallásórások csoportja és Dénes, a férjem, ahogyan szelídséggel és alázattal foglalkozik velük. Megosztottuk mindig ezt a munkát is, de Dénes igyekezett és szeretett mindent átlátni, mindenütt megjelenni és minden munkában az oroszánrészt vállalni. A gyermekekkel és a fiatalokkal való szolgálatból nagyon sok áldás származott, hiszen általuk nagyon sok csellengő vagy éppen helyét kereső gyülekezeti tagot elértünk. Jó beszélgetéseket, érdekes kérdéseket és hitben megerősítő alkalmakat jelentett mindig a felkészítő alkalom számukra.

Az interjúalany neve:

Fülöp G. Dénesné Suba Ilona

A fénykép címe:

Családi kép

A fénykép készítésének helye:

Szászrégen

A fénykép készítésének éve:

1982

A képen *(balról)*:

Fülöp G. Dénes, Miklós, Zsuzsa, András, Ilona, Dénes

Kétségtelen, hogy a szászrégeni szolgálatunk volt az egyik legszebb az életünkben. Erről árulkodik ez a fénykép is, hiszen látható a család minden tagjának az arcán az öröm, a kiegyensúlyozottság, a biztonság. Ez a fajta öröm átalakult és helyében merőben más érkezett a további szolgálati helyünkhöz. Mégis, Szászrégen a családunk számára szép és megtartó otthont jelentett. Ott is voltak nehézségeink, figyelve voltunk és jelentettek folyamatosan rólunk, de a családunk minden tagja megtalálta helyét ebben a szolgálati miliőben.

Az interjúalany neve:

Fülöp G. Dénesné Suba Ilona

A fénykép címe:

Családi kirándulás Geréb Attiláékkel

A fénykép készítésének helye:

Maros völgye

A fénykép készítésének éve:

1978

Kulcsfigurák:

**Fülöp G. Dénes, Geréb Attila, Fülöp G. Dénesné Suba Ilona,
Fülöp G. András, Fülöp G. Zsuzsa, Fülöp G. Miklós,
ifj. Fülöp G. Dénes**

Többszörösen is nosztalgiával tekintek vissza erre a képre, hiszen manapság kevés hasonlót lehet látni. Lelkipásztor családként, ugyanakkor komákként vendégül láttuk Geréb Attilát és családját Székelyudvarhelyről. Gyakran találkoztunk, töltöttünk időt, beszélgettünk, az egyházi élet egyes-bajos témáit megvitattuk, és közben őszinte barátságban voltunk. Sajnos manapság ez nem jellemző a lelkipásztorokra. Továbbá a képen látható szabadságot átéltük, noha sokkal nagyobb nyomás alatt voltunk. A Maros völgye felső szakaszán, a természetben, a szabadban, ezen a tisztáson fogyasztottuk el a sültszalonnát. Gyermekeink ott szaladgáltak szabadon, és feltöltődésre kínált lehetőséget egy hasonló alkalom. Most is, amikor visszatekintek erre a pillanatra, kellemes érzések törnek elő bennem.

Az interjúalany neve:

Fülöp G. Dénesné Suba Iлона

A fénykép címe:

Barátok a nagyvilágból 1.

A fénykép készítésének helye:

Szászrégen

A fénykép készítésének éve:

1980

A képen:

**Fülöp G. Dénes, Emikó, Apikó, Fülöp G. Miklós és
Fülöp G. András**

Sokat jelentett számunkra az a sok ismerős, barát a nagyvilágból, akikkel végül is Isten keresztezte útjaink. Sok áldás, nagy előrehaladás és komoly megvalósítások sora származott ezekből a kapcsolatokból. Mégis legfontosabb számunkra az együtt eltöltött idő és a barátság volt. Így volt ez Kambe Take Nórral és családjával is. Éppen a szászrégeni parókián játszadoztak gyermekeink, és rájuk gondviselő szeretettel figyelt Dénes, a férjem. A gyermeki öröm és játék hangja mindig kellemes érzésekkel töltött el.

Az interjúalany neve:

Fülöp G. Dénesné Suba Ilona

A fénykép címe:

Barátok a nagyvilágból 2.

A fénykép készítésének helye:

Szászrégen

A fénykép készítésének éve:

1983

Kulcsfigurák:

**Gál Sándor római katolikus esperes, Kohl István
ornitológus, Joukó Karankó tamperei evangélikus esperes**

Érdekes személyiségek társaságában épülhettünk. Joukó Karankó, egy bűn kapcsán került hozzánk. Vásárhelyi Judit elment egy kirándulásra Finnországba, ahol többek között a Kaleva templomot látogatták meg. A csoportvezető Joukó Karankó volt. Ellátogattak a tamperei egyetemre, és más hírességeket is meglátogattak Finnországban. Vásárhelyi Judit a Kaleva templomból ellopott egy kis énekeskönyvet. Ez a zsebre rakott énekeskönyv gyötörte lelkiismeretét, és nagyon vívódott. Végül elmondta ennek az esperesnek, hogy mit tett. Hozzátette azt is, hogy ha vissza kell tenni, ő visszateszi, sőt nagyon restelli. Mentségére szóljon, hogy Erdélyben van egy lelkészcsalád, akikkel ő jó kapcsolatban van, és ő ezt az énekeskönyvet Fülöp Dénesnek vinné. Szellemesen és bölcsen Joukó azt mondta: „Lányom, ha loptál, akkor hazudhatsz is! Ezért én föl fogom keresni, hogy megtudjam, ki is ez a lelkész Erdélyben”. Így is tett. Pontosan egy esztendő múlva, éppen a hármásfalusi papságunk idején megjelent Joukó Karankó, keresve az „ellopott énekeskönyvet”. Ebből a találkozásból szép barátság épült ki. Utólag is sokszor meglátogatott minket, sőt más barátokat is elhívott magával Erdélybe, többek között Erkki Ala-Könnit. Nekünk ezek a külső testvéri kapcsolatok óriási erőt adtak mindig.

Az interjúalany neve:	Fülöp G. Dénesné Suba Ilona
A fénykép címe:	A Vártemplom lelkipásztora
A fénykép készítésének helye:	Marosvásárhely
A fénykép készítésének éve:	1998
A képen:	Fülöp G. Dénes

A férjem, Dénes mindig minden szolgálatot komolyan vett. Alaposan, odaadással és teljes felelősséggel készült minden szolgálatára. Megtette ezt Isten iránti hűségéből és lelkiismereti kötelességből is, de azért is, hogy az ellenőrzések, megfigyelések közepette utólag semmilyen vád föl ne hozható legyen. Továbbá valamennyi igehirdetését, főként a nehezebb időben, gyorsírókkal lejegyeztettem. Mindezt azért, mert ezáltal semmilyen módon vádolni meg nem lehetett, mert az elmondott beszédekről írásos bizonyíték volt. Manapság is megvan több mint háromszáz prédikációja, amelyek először itt az irodában, Isten Szent Lelkének vezetése alapján születtek meg, majd a szószéken váltak valósággá. Éppen az irodai készülődési munkát örökíti meg a fentebbi kép a marosvásárhelyi parókián.

A marosvásárhelyi vártemplom 1986-évi KOMFIRMÁNDUSAI.

Az interjúalany neve:

Fülöp G. Dénesné Suba Ilona

A fénykép címe:

Vártemplomi konfirmáció

A fénykép készítésének helye:

Marosvásárhely

A fénykép készítésének éve:

1986

Kulcsfigura:

Fülöp G. Dénes *[első sor bal szélén]*

A vártemplomi szolgálatunk, noha nehezebben indult, mégis számtalan apróbb és nagyobb öröme adott lehetőséget a két évtized szolgálata során. Egyik legnagyobb örömünk a szép számú konfirmandus közösség, akik évről évre összesereglettek a felkészítőkre és azt követően a konfirmációra. Dénes úgy tartotta, hogy az egyik legfontosabb szolgálatunk a konfirmációi fogadalomtételre való felkészítése a fiataloknak. Nagy felelősség és ugyanakkor nagy energia bedobás is, hiszen a nagy létszámú csapatokban nehéz oktatni. Több tízen voltak évről évre a konfirmandus csapatokban, és ezért mindketten foglalkoztunk velük. Én is besegítettem ezekben a szolgálatokban neki, így is felvállalva a gyülekezet aktuális gondjait.

Az interjúalany neve:	Fülöp G. Dénesné Suba Ilona
A fénykép címe:	Vártemplomi varrókör
A fénykép készítésének helye:	Marosvásárhely, Teleki ház
A fénykép készítésének éve:	1989
Kulcsfigura:	Fülöp G. Dénesné Suba Ilona

Gyülekezeti szolgálatunk legszebb színei közé tartozott a varrókör bibliaórája. Heti rendszerességgel találkoztunk. Bejött minden találkozásra és alkalomra a férjem is, olvasott néhány igeverset, majd ének és imádság után igyekezett köszönteni minket. Utána tervszerűen dolgoztunk. Mindig készültünk a munkánkkal valamilyen szolgálatra, és ez segítséget nyújtott, hogy minél pontosabban, odaadóbban és lelkiismeretesen szolgáljunk. Sok helyre kerültek el kezünknek munkái, amely által sok áldást tapasztalt meg a vártemplomi gyülekezet. A templomi bútorzat díszítését megújítottuk, énekeskönyvekre borítót varrtunk és sok értékes, díszes és gyönyörködtető kézimunka révén nyugati országokba is ajándékok érkeztek. Így tudtunk a gyülekezet nehézségeiben részt vállalni hathatósan. Sok jó beszélgetés, lelki egymásra hangolódás, hitben való eligazodás támadt ezekből a lelki együttlétekből.

Az interjúalany neve:	Fülöp G. Dénesné Suba Ilona
A fénykép címe:	A férjem és én a Vártemplom előtt
A fénykép készítésének helye:	Marosvásárhely
A fénykép készítésének éve:	1987
A képen:	Fülöp G. Dénes és Fülöp G. Dénesné Suba Ilona

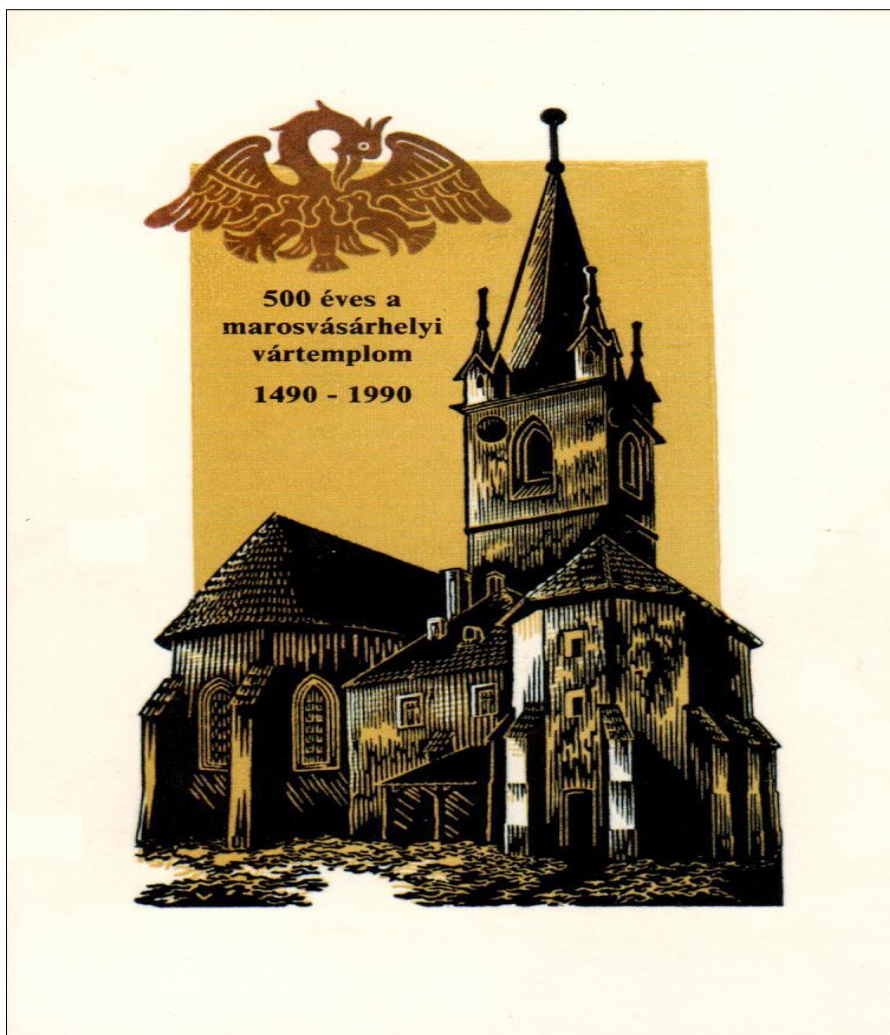
Köztudott, hogy nehézségek, próbák árán tudtunk engedelmessé válni Isten elhívó szavának, és elfogadni a meghívást a Marosvásárhely Vártemplomi Egyházközségbe. Sok akadály gördült elénkbe, de – sok rosszálló megjegyzés és bántó szó után – férjem mégis elfogadta a meghívást. Valahogy minden zsigerem – a hitem kivételével – tiltakozott az ellen, hogy Marosvásárhelyre menjünk. Hosszú hónapokon, több mint fél éven keresztül külön kellett lagnunk, hiszen a vártemplomi lakhatási körülmények nem voltak egy családnak megfelelőek, és én ragaszkodtam egy tiszta és biztonságos otthonhoz, amiben Szászrégenben részünk volt, és amit az évek során itt is sikerült előkészítenünk. Amikor ez a fotó készült, lassan elcsendesedett vizek voltak körülöttünk. Már volt lakható otthonunk, a gyülekezet felzárkózott férjem mögé és igyekezett minden szolgálatban támogatni őt, beindult a lelki élet, és rendeződni látszott a templom külső és belső állapota is. Bár a családi életünkben a megfigyelések miatt zaklatott és nagyon elővigyázatos állapot honolt, azért – amint a kép is sugallja – harmónia, békeség, szeretet és isteni öröm volt életünkben.

Az interjúalany neve:	Fülöp G. Dénesné Suba Ilona
A fénykép címe:	A Birtalan házaspárral
A fénykép készítésének helye:	Marosvásárhely
A fénykép készítésének éve:	1987
Kulcsfigurák:	Birtalan Judit, Birtalan József (jobbra)

Férjem mindig kitartott elvei mellett. Egyik fő elve és gyülekezeti szolgálati gondolata az volt, hogy a legjobb szakemberekkel közösen kell az egyházban szolgálni. Így vallotta ezt a vártemplomi gyülekezeti kórus esetében is. Amikor a kórus beindulni látszott – sőt éppen a megerősödés szándékával –, meghívtuk munkatársunknak, szolgatársunknak a már elismert Birtalan házaspárt. A fentebbi kép éppen velük, a Psalmus Vártemplomi kórus karnagyaival, Birtalan Józseffel és Birtalan Judittal készült a marosvásárhelyi vártemplomi parókia udvarán. Sok-sok szép és meghatározó élményben volt részünk közösen, és a minőségi gyülekezeti szolgálatban válllva dolgoztunk.

Később, a '90-es évek derekán már száztagú leánykórusunk is volt. Velük a fordulat után Párizst is megjártuk; nagyon impozáns, szép dolog volt Kodály-dalokat olyan magasztos helyeken előadni. Színvonalas és szép szolgálat volt. Párizsban összesen kilenc koncertet adtunk. Az előadások bevételét az Alliance et Partage egyesületnek adták, akik később a pénzügyi alapját biztosították itthoni további szolgálatunknak és mozgalmainknak. Csupán érdekességként említem meg, hogy akkor Sarkozy úr volt a polgármester, aki ingyen adott termeket nekünk, továbbá koncertlehetőségeket is biztosított. Tiszteletből és szeretetből még az édesapját is elhozta a koncertekre, mivel magyarok voltak.

Az interjúalany neve:	Fülöp G. Dénesné Suba Ilona
A fénykép címe:	500 éves évforduló
A fénykép készítésének helye:	Marosvásárhely
A fénykép készítésének éve:	1990 június 17.

1990-ben éppen megépítésének 500. évfordulóját ünnepelte a marosvásárhelyi Vártemplom. Új köntösbe öltözve. Június 17-én ünnepi istentiszteletben hálát adtunk Istennek azért a sok-sok áldásért, erőért és segítő, szolgáló kézért, aki dolgozott, hogy a Vártemplom megújuljon. Komoly áldozatok árán, veszélyes tettek végrehajtása nyomán, illetve a sok imádság elmondása ajándékképpen megérhettük azt, hogy a templom visszanyerte eredeti arculatát, sőt némiképp ki is egészült új, de korhű építészeti értékekkel, mint például a gótikus terem teljes feljavítása, újjáépítése. Felemelő élmény volt. A képen látható metszet ex libris, Vecserka Zsolt munkája.

«MINDENRE VAN ERŐM A KRISZTUSBAN» PL.FIL. 4.13
 Igeet hirdet TOKES LASZLO ref. lelkesz a MAROSVÁSÁRHELYI 500 éves VÁRTEMLOMBAN 1990 Jan.14.

Az interjúalany neve:

Fülöp G. Dénesné Suba Ilona

A fénykép címe:

Tőkés László igehirdetése az 500 éves vártemplomban

A fénykép készítésének helye:

Marosvásárhely

A fénykép készítésének éve:

1990. január 14.

Tisztelet és őszinte együttérzés hatotta át kapcsolatunkat Tőkés Lászlóval és családjával. Bátorságát, kiállását, személyes harcát példaértékűnek tartottuk. Osztottunk úgy is nehézségeikben, hogy a szilágymenyői fogságukban – az értük mondott imádságon túl – negyedévente felvállaltuk, hogy lemondunk a fizetésünkről, és elküldtük az ő számukra. Kockázatos vállalkozás volt, mert ha rájöttek volna a hatóságok arra, hogy egy „irredenta” és megbélyegzett személlyel szolidaritást vállalunk, akkor nagyon erőszakosan megtorolták volna. Azaz rájöttek, illetve tudomást szereztek erről az akciónkról, de bizonyítani nem tudták. Bár egyszer a fiunk vitte el Temesvárra a támogatásunkat, és ezért ő is megfigyelés alá került, mégsem került napvilágra a dolog. Helytállásáért, magyarságáért és forradalmár személyiségéért mindenütt szimpátia övezte Tőkés Lászlót, sőt megismerni kívánta őt mindenki. Nem is csoda, hogy több százan, akár több ezren torlódtak be a Vártemplomba, amikor Tőkés László első igehirdetésére a szilágymenyői fogság után, 1990-ben sor került. Emlékezetes pillanat és megerősítő találkozás volt.

Az interjúalany neve:	Fülöp G. Dénesné Suba Ilona
A fénykép címe:	Épülő öregotthon a Lídia otthon mellett.
A fénykép készítésének helye:	Marosvásárhely
A fénykép készítésének éve:	1998
A képen:	Susanne Kummer

A Lazarenum Alapítvány többretegű szolgálatot vállalt fel és igyekszik ellátni megalapításától kezdve mindmáig. Első szolgálati területe az elhagyatott gyermekek számára otthont teremteni, és így is életet menteni. A Lídia otthon a gyermekek otthona lett, akik közül az első generáció óta szinte mindenki megtalálta helyét a társadalomban. Mivel már vártemplomi egyházi tulajdonban volt a Lídia otthon épülete, a mellette lévő házat is felajánlották az egyházközségnek, és Isten különös csodája révén rövid időn belül meg is vásárolta az Alapítvány. Az épület megvásárlásához és az építkezéshez számos segítséget nyújtott Susanne Kummer, egy svájci alapítvány vezetője. Ő látható a képen, illetve az épülő idősek otthona és közvetlen szomszédságában a már működő gyermekotthon.

Az interjúalany neve:	Fülöp G. Dénesné Suba Ilona
A fénykép címe:	Az idősek otthona épülő falai között
A fénykép készítésének helye:	Marosvásárhely
A fénykép készítésének éve:	1999
A képen:	Fülöp G. Dénesné Suba Ilona

Nehémiási korszakot éreztem magam körül, amikor ez a kép készült. Mindenütt otthonná épülő, egymásra kerülő téglák, végeláthatatlan munka, sok-sok olyan kihívás és teendő, amire korábban nem számíhattunk. Mégis ebben a nehézséggel teljes munkafolyamatban láthatatlan szárnyain hordozott az Isten. Amikor támadások értek, akkor elrejtett szárnyai alá, amikor pedig sok munka volt, akkor megerősített minket. Megdöbbenő volt akkor is – és visszagondolva, ma is – számomra, hogy a kép készülésének napjaiban, hivatlanul megérkeztek gegesi atyafiak segítségnyújtásra. Elmondták, hogy annak idején még nagyapám és édesapám rengeteg segítséget nyújtott a gegesi családoknak, és ki-ki számon tartotta, hogy hány munkanappal „tartozik” családomnak. És jöttek a gegesi rokonok és falubeli férfiemberek, és dolgoztak, építettek. Váratlanul és hamarsággal épült meg az otthon is. Istennek legyen hála mindezért.

Az interjúalany neve:

Fülöp G. Dénesné Suba Ilona

A fénykép címe:

Nagycsaládosok tábora, csoportkép

A fénykép készítésének helye:

Marosvásárhely

A fénykép készítésének éve:

2010

Kulcsfigurák:

**Fülöp G. Dénesné Suba Ilona [balról az első],
Magyarosi Vilmos presbiter, Fábián Irén presbiterné**

A gyermekek és idősek otthona mellett további fontos tevékenysége a Lazarenum Alapítványnak a nagycsaládosok megsegítésének szolgálata volt. Ebben a szolgálati területben férjem igen sok segítséget kívánt nyújtani, főként azoknak a családoknak, akik vidéken éltek, és természetesen népes gyermekáldásban volt részük. A Magyarok Világszövetségének szervezetében is benne lévén, a férjem ott is felvetette ezt a problémát. Lelkésztársaival együtt egy nyilvántartást készített, amiben több száz család adatai és jogosultsága e szolgálatra volt összegezve. Később a holland, svájci és már külföldi alapítványok segítségével is számos családnak tudtunk hathatós támogatást nyújtani. A szolgálat egyik legnemesebb része a hasonló családokban élő gyermekek oktatását, nevelését célozta meg. Nyaranta több hétig is táborokat szerveztünk számukra, ahol az anyanyelvi oktatástól elkezdve, többszintű nevelést igyekeztünk nyújtani. A gyermekek számára oázis volt a tábori néhány nap-hét, a szolgálók számára pedig hasznos és értelmes nyári program. A kép éppen egy táborzáró istentisztelet utáni pillanatot örökít meg, amelyen a programvezető szolgálók és a résztvevők láthatóak.

Az interjúalany neve:	Fülöp G. Dénesné Suba Ilona
A fénykép címe:	Dénes és én
A fénykép készítésének helye:	Marosvásárhely
A fénykép készítésének éve:	2003
A képen:	Fülöp G. Dénes és Fülöp G. Dénesné Suba Ilona

Utolsó közös képeink egyike, ha nem éppen az utolsó. A fényképalbumban korábban látott képhez viszonyítva a háttér bizonyos más, illetve az is látható, hogy megöregedtünk. Házasságunk harmóniája, bensőségessége kapcsolatunknak, arcunk mosolya, Istenbe vetett hitünk is megmaradt, de már ráncok jelentkeztek, megfáradt az arcunk is, közben megszőrkült a hajunk. A családukat, gyermekeinket, a szolgálatunkat, a nemzedékek egymásutániságát megáldotta Isten. Itt már a visszatekintés és a mérlegelés látszott rajtunk, amit férjem halála előtt szinte egy teljes félében át átélhettünk. Átbeszélgethettük az indulást, a kezdeteket, az örömeket, Istentől ajándékozott éveket, a szolgálati helyekről is beszélgethettünk és csendesen mindent megköszöntünk.